

Dziesiąta rocznica referendum z 23 czerwca 2016 r. na nowo uwypukliła pytania o polityczne, gospodarcze i społeczne konsekwencje brexitu. Perspektywa dekady pozwala wyjść poza doraźną ocenę i poddać te następstwa pogłębionej, wyważonej analizie. Niniejszy raport stawia tezę, że Wielka Brytania nie doświadczyła zapowiadanego załamania, lecz przeszła proces stopniowego „kurczenia się”: trwałego obniżenia trajektorii wzrostu, osłabienia pozycji w europejskim systemie gospodarczym oraz przejścia od roli znaczącego gracza w ramach dużego bloku do średniego mocarstwa działającego niezależnie.

W odpowiedzi na to wyzwanie Instytut Sobieskiego przygotował raport pt. „Skurczone Mocarstwo – dziesięć lat po referendum brexitowym: bilans gospodarczy, polityczny i społeczny Zjednoczonego Królestwa”, oferujący pogłębioną, wielowymiarową analizę następstw brexitu – w wymiarze gospodarczym, politycznym i społecznym. Opracowanie stanowi próbę całościowego ujęcia konsekwencji opuszczenia Unii Europejskiej przez Wielką Brytanię.

Sprowadzanie korzyści z obecności w Unii Europejskiej wyłącznie do unijnych dotacji to zasadniczy błąd. Prawdziwym fundamentem naszego wzrostu – co jednoznacznie potwierdzają badania – nie są transfery pieniężne, lecz nieograniczony dostęp do jednolitego rynku. Doskonale obrazuje to przypadek Wielkiej Brytanii. Będąc płatnikiem netto do unijnego budżetu, kraj ten powinien finansowo zyskać na brexicie. Stało się jednak odwrotnie: po odcięciu od wspólnego krwioobiegu gospodarczego brytyjska gospodarka wyraźnie zbiedniała. To fundamentalna lekcja dla Polski. Musimy o niej pamiętać zwłaszcza teraz, gdy w wyniku bogacenia się naszego kraju bilans wpłat i wypłat z unijnej kasy będzie się nieuchronnie zmieniał.

Kluczowe rekomendacje płynące z raportu:

1. Brexit potwierdza, że opuszczenie wspólnego rynku wiąże się z trwałymi kosztami gospodarczymi
2. Zmiany o charakterze strategicznym wymagają długofalowej wizji państwa
3. Suwerenność formalna nie zastępuje współzależności gospodarczych
4. Polityka migracyjna wymaga realizmu, a nie haseł politycznych
5. Europa potrzebuje Wielkiej Brytanii, a Wielka Brytania potrzebuje Europy
6. Partnerstwo polsko-brytyjskie powinno stać się jednym z filarów polskiej polityki europejskiej
7. Polska powinna aktywniej wykorzystywać brytyjski soft power dla wzmacniania własnej pozycji międzynarodowej

8. Polska i Wielka Brytania powinny wspólnie utrzymywać zainteresowanie Zachodu Europą Środkową i Wschodnią, a także działać na rzecz wzmacniania więzi transatlantyckich.

Z perspektywy Polski najbardziej nieoczekiwanym rezultatem dekady okazało się zacieśnienie relacji polsko-brytyjskich, które przekształciły się w jedno z najbliższych partnerstw strategicznych w Europie. Opiera się ono na zbieżnej ocenie zagrożeń, współpracy obronnej i przemysłowej oraz na zasadniczej zmianie brytyjskiego postrzegania Polski – od kraju kojarzonego głównie z migracją do kluczowego partnera i współtwórcy bezpieczeństwa kontynentu.

